

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. F. Felicis Potestatis Panormitani Ordinis Minorum S.
Francisci de Observantia ... Examen Ecclesiasticum**

Potesta, Felice

Coloniæ, 1712

Cap. IV. De causa formali.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40060

moriam revocare; haud tamen ita frequenter illa commemorare debemus; ne auditores inde licentia occasionem sumant, & erudiantur ad excusandas excusationes in peccatis.

2. Ne in inspidis descriptionibus circumstantiarum loci, temporis, vel prerogativarum personæ, vel alterius rei, quæ afferitur in exemplo, detineatur oratio, ut describendo pulchritudinem, indumenta, & similia, cum naturaliter ipsa historia producta fructum afferre possit.

3. Ne colloquium inter personas historiae inducatur, nisi ipsa historia verba præbeat, vel probabilissimè inferantur.

4. Ne ita breve exemplum sit, ut cor penetrare non valeat, nec ita longum, ut tædio a auditores afficiat.

5. Quod famulis poetarum sacer Orator abstineat, vel adeo parcè illis utatur, & breviter, ut ferè nihil sit, quando scilicet aptissimè cadant, & in talibus circumstantiis, ut pro anudq̄o essent, non tamen professionem redderent; non enim bene Atca Testamenti, & Idolum Dagon conveniunt.

C A P U T V I.

De Causa formali

Quomodo debeat concio efformari?

414 **O**Mnia orationum genera, quæ à Rethoricis efformari possunt, ad tria principaliter reducuntur, & sunt. *Demonstrativum* videlicet; *Judiciale*, & *Deliberativum*. *Genus demonstrativum* est illud, in quo laudatur, vel vituperatur; *Judiciale* in quo accusatur, vel defenditur. & *Deliberativum* in quo persuadetur. *Genus Demonstrativum* habet pro objecto præteri-

tum, & honoratum: *Judiciale* præteritum, & justum: *Deliberativum* verum, futurum, & utile.

415 His autem tribus generibus adhibet quartum, quod vocatur *Deliberativum*, & consistit tantum edocendo veritates, & in declarando textus, leges, & præcepta; unde qualibet concio in uno his generibus potest ab Ecclesiastico Oratore efformari.

GENUS DEMONSTRATIVUM

416 **S**olum consistit in narratione, & concio in genere demonstrativum fit, quando enarrantur mysteria fidei, veteris Sanctorum, aut Tyrannorum, atque hominum impiorum facinora. In quo genere observanda sunt ea, quæ à Legibus observantur Contenta in illo versu:

Quis, quid, ubi, quibus auxiliis, corpe modo quando.

V. Gr. si sermo sit de aliquo Sancto memorare debet, *Quis* fuerit, scilicet nomen, parentes, & patriam, 2. *Quis* egerit in toto vitæ cursu, nimirum virtutis, heroicæ actiones, pietatis, & miracula, 3. *Ubi* ea omnia præterierit, 4. *Quibus auxiliis*, videlicet miraculis in virtute Nominis Jesu, vel signo Crucis, vel invocatione Beatæ Mariæ Virg. aut alterius Sancti; *Exercitia* vero virtutis auxilio Dei, medio S. Orationis, &c. 5. *Corpe* seu ad quem finem ea omnia egerit, scilicet ad majorem Dei gloriam salutem animarum, & aliorum utilitatem.

6. *Quomodo*: hoc est agendo de miraculis an illa patriverit impositione manuum, 7. *Ubi* vestium contactu, aut olei unctione, &c. 8. *Ubi* verò de virtutibus, quomodo eas exercuerit referendo modos ab eo adhibitos in oratione agenda, in observando castitatem, pauper-

tatem, obedientiam, abstinenciam, patientiam, humilitatem, charitatem, &c. 7. Tandem *Quando*: quo tempore illa patrauerit. Similiter observandum, si sermo fiat de aliquo mysterio.

Potest etiam hoc genus demonstrativum ad virtutes, & vitia adhiberi, quando scilicet coactio tantummodo sistit in laude virtutum, vel in vituperio vitiorum, quod fit per eorum definitiones, vel recensendo bona, aut mala, quae causant.

GENUS JUDICIALE

417 **P**ropriè dictum, ad Ecclesiasticum Oratorem pertinere non potest; quia in sacris concionibus nullus adest Reus, nullus defensor, nullus Judex: dicitur autem metaphoricè in genere judiciali versari, quando ita acriter vitia, & peruersas consuetudines reprehendit, ut accusare videatur, constituendo tamquam reum ipsum vitium, & structuram ex judiciali genere desumptam adhibendo.

GENUS DELIBERATIVUM

418 **E**xercet Orator, quando scripturis, rationibus, exhortationibus, vel minis suadet odium, & fugam alicujus vitii, aut amorem, ac desiderium virtutis.

GENUS DOCTRINALE

419 **A**dhibet, quando concionatoris finis, & scopus principalis alius non est, quam edocere veritatem, seu edocendo explanare aliquod mandatum Dei, vel Ecclesiae, aut exponere, sive literaliter, sive mysticè, totum Evangelium, vel aliquam ejus partem, aut Sacra Scripturam, & similia.

DE PARTIBUS ORATIONIS
ECCLESIASTICÆ.

420 **S**eptem enumerare solent Rethores Orationis partes: & sunt *Proæmium, Narratio, probatio, Confirmatio, Confutatio, Amplificatio, & Epilogus*. Hæc tamen partium distinctio non ita Ecclesiasticum Oratorem adstringit, ut illæ omnes necessariae arbitrentur: *Narratio* namque non est semper necessaria, nisi in genere demonstrativo. *Confirmatio, & Confutatio*, probationi subiecta est, & in ea continetur, is etiam, qui amplificat, quodammodo probare videtur. Et tandem *Proæmium*, seu Exordium, & *Epilogus*, seu peroratio, admonitionis, & intelligentiæ causa adhibentur; quod haud semper necessariò est agendum, præsertim in re facili, & nota: unde omnes orationis Ecclesiasticæ partes ad duas necessarias reduci possunt, quæ sunt *Propositio*, seu propositum, & *Probatio*: quoniam verò regulariter exorditur sacer Orator, aliqua etiam de exordio tangam.

EXORDIUM

421 **S**eu Proæmium est institutum, ut auditores dociles, attentis, ac benevoli reddantur. *Dociles* auditores reddet Orator, si recto ordine se dicturum, & argutas quaestiones omittendum, interdum pollicebitur: *Attentos*, si dixerit, se de salute animarum sermonem habiturum, & quod ipse Deus docuerit, aut Sancti Patres scripserunt, enucleaturum: *Benevolos* tandem, si neque inanis gloriæ cupiditate, nec avaritia, sed zelo Dei, & animarum salutis dicendumus assumpsisse protestabitur.

Debent tamen exordia modesta esse, seu veterunda, gravia, & brevia: *modesta* quidem,

Bbbbbb 2 dem,

dem, seu *verecunda*, quatenus scilicet nunquam Prædicator, aut raro, si necessitas cogat, se ipsum laudet, vel de se ipso loquatur, sed humilitatem ex orationis principio præseverat. *Grave* item esse debet *Exordium*, aliqua videlicet præclara sententia illustratum, propriis verbis, & minime otiosis, quod dicendum est, exprimens. Et *Breve*, ut ab omni vanitatis suspitione alienus esse iudicetur.

Quantum ad loca Exordiorum, Exordia duci possunt vel à re ipsa, de qua igitur, seu ex ipsis orationis visceribus; vel ab Auditoribus; vel à loco; vel à persona ipsius oratoris; vel à similitudine; vel ab exemplo; vel à sententia sacræ Scripturæ. Majorem etiam vim habent, si acumine, aut novitate auditorum mulceant aures. Nonnunquam etiam ex abru pro ordiendum: Ad hoc Ecclesiasticos Oratores moneo, ut copiam sibi Exordiorum & Epilogorum à Sanctis Patribus colligant, ut facilius, atque utiliùs ex tempore dicant.

PROPOSITIO.

422 **P**ost Exordium, utatur Ecclesiasticus Orator propositione illius rei, quam demonstrare intendit: ad quam propositionem tria necessariò exiguntur, 1. Quòd sit *una*, ita ut omnia, quæ in Concione dicentur, sive probando, sive amplificando, sive confutando, &c. ad unam conclusionem principalem reducantur; alioquin si propositio non erit una, neque concio una erit, sed multiplex. v. gr. de *Jejunio* fieri possunt quamplures propositiones, ut *quod jejunium sit meritorium: quod sit satisfactorium: quod sit antiquum*, &c. quæ sunt plures propositiones. Dicitur autem propositio una, quando unum habet subiectum, & unam passionem, 2. Quòd sit *Catholica*, videlicet consona fidei, & Sanctæ

Matri Ecclesiæ locutioni, 3. Quòd *popularis*, quæ scilicet populorum intelligentiæ, ut moribus sit accommodata.

Ad orationem disponendam inferri Propositionis divisio; sed cavendum est, ut instrumento devidendi delectetur Orator, ut confusionem potius pariat, quam memoria consulat. In tria igitur, vel ad summum quatuor capita, seu puncta, est propositio dividenda.

Exemplum: sit propositio: *Jejunium utile anime*: hæc propositio potest fieri in illa quatuor ab ipsa Ecclesiæ enumeratione nempe quòd *Jejunium vitia comprimit, mentem elevat, virtutem largitur, & conferre præmia*. Ex quo patet, quòd partes, in qua propositio dividitur, habere debeant inter aliquem nexum, ita ut omnes ad illam unam propositionem reducantur.

DE ARTE INVENIENDI PROPOSITIONEM.

423 **A**rs inveniendi propositionem Sacram Scripturam diligenter legere, & ponderare, germanumque sensum, & non extortum inquirete, ac pro illum firmas, & æterna veritatis maxime efformare, quibus utetur pro tempore opportunitate. Et ubi sensus literalis haberi non potest, ad alios sensus est attendendum.

Juvat sacros Expositores, sacrorum Concionatorum argumenta, ac materiam indices persolvere, & imitari.

Sed illud permaximè prodeat ad firmiores, profundioresque propositiones inveniendas, ad Orationem mentalem contrahendam, atque in ea exerceri: in hac enim ipse Spiritus Sanctus mentem interiorius illuminat, & profunda Cælestium Misteriorum arcana velat. In hac quippè schola Sancti Patris

scientia haud humanitus acquisita, sed potius divinitus infusa, tot solidas veritates, & inconcussas doctrinas didicere, totque volumina conscribere.

EPILOGUS,

424 **S**eu peroratio, est terminus orationis. Terminatur saepe sermo sine commotione, praesertim quando sententia aliqua explananda est, & cras litteris sumitur, ut fecit S. August. in sermonibus ad populum dicens. *Hae retinete, hinc fidei animas vestras subjungate, à Christo Domino praemia consequentura Caelestis Regni.*

Vtile tamen est, saepe cum aliqua commotione animi orationem concludere: commotionis autem Christianae quatuor sunt species: scilicet *Timor, Spes, Dolor, seu poenitentia, & Laetitia*: hinc, ut auditorum animos excitet, poterit hos locos Ecclesiasticus Orator sibi praescribere, videlicet, ut ab illecebris Diaboli, à Mundi amore, à domestica voluptatum tyrannide illos abducat, aut ipse pro auditoribus poenitentibus loquatur, aut faciat eos interdum orantes, atque deprecantes; aut deplorat, deprecetur etiam cum lacrymis; non longa tamen oratione, cum nil citius arescat, quam lacryma.

QUO ORDINE DISPONENDA SIT CONCIO.

425 **I**n principio sermonis, seu in Exordio Ecclesiasticus Orator, de quo sibi dicendum sit, proponet: deinde, quod propositum fuit, explanabit: definitione utetur, divisione, tertum distinctione: brevem nonnumquam rationem subjiciet: exemplo, & similitudine rem declarabit: breviter interdum digredietur, ita tamen, quod unde deflexit oratio, eodem iterum redire significet: concludat interdum singulis argumentis, nonnum-

quam pluribus explicatis. Quae explicaverit, cum iis, quae sequuntur, conjunget, ad ea insensibiliter transiens, & tandem pro ultima conclusione ferventiora, & magis penetrantia adhibeat verba, interdum apposita, breviter recapitulando discursum, ut melius in audientium memoria permaneat. Talem etiam adhibeat methodum, ut à principio usque ad medium concionis auditores instruat, ac deinceps usque ad finem moveat, & pios affectus ultimo loco excitet.

DE PERSPICUITATE ORATIONIS ECCLESIASTICAE.

426 **P**erspicuitas Orationis in hoc consistit, quod Ecclesiasticus Orator utatur in dicendo verbis, & nominibus magis propriis, ac communibus, quae videlicet communi loquendi usu recepta sunt, non autem obscuris vocabulis, vel translatis, quae non versantur in usu; quomodo enim persuadere poterit, si non intelligatur? Excipe tamen ea, quae propriis vocabulis explicata, sine veracundia, vel horrore audiri nequeunt, ut sunt quaedam corporis partes, & etiam aliqua peccata nefanda, quorum nomina propria omnino sunt supprimenda, & circumlocutione explicanda.

QUOMODO PRÆDICARI DEBEAT?

427 **A**d hoc ut Prædicatio Verbi Dei finem suum sortiatur, sex praesertim requiruntur, id est *Divini auxilii imploratio, Decor Prædicatoris, Judicium in dicendo, Emendata locutio, Pronuntiatio, & Actio.*

DE IMPLORATIONE DIVINI
AUXILII.

428 **P**incipium elocutionis, & totius Ecclesiasticæ eloquentiæ à Divini auxilii imploratione sumendum est; quis namque audeat de Deo sine Deo fieri, aut divinis sine ope divina tractare? Idcirco, nisi meditatione procedente, & precibus ad Deum fufis, nemo debet ad verbum Dei enuntiandum assurgere, ne aliquando divino destitutus auxilio, præclarissimum hoc manus de decoret. Hortatur etiam, ut nisi prius celesti pane refectus, Angelicum hoc ministerium non subitet.

DE DEDECORE SERVANDO.

429 **N**onnullæ præscribuntur leges, ut *Decor* tum Prædicatoris, tum prædicationis servetur, 1. Requiritur, quòd vita Oratoris ab Oratione non discrepet, ne de ipso dictum Salvatoris, Math. 6. 23. verificetur: *Hi sunt, qui dicunt, & non faciunt; neque enim faciliter persuadebit Orator, si illud, quod verbis docet, moribus contradicit.*

2. Ne unquam falsum dicat, vel mendacia proferat, nec etiam si speret inde animas omnes peccatorum ad penitentiam se posse convertere; Deus enim nostris mendacis non eget.

3. Ne auditoribus aduleatur, eos variis epithetis, & titulis frequenter laudando, quamquam aliquando, si suo loco, & tempore adhibeantur, aliquid valent; sed parcè illis utendum est; aptius enim esset appellare *fratres, sorores in Christo: animas à Deo benedictas: animas Christianas: populum Dei: filios charissimos: dilectissimos auditores, & similibus.*

4. Ne se ipse jactet, aut suas res pulcherrimas non antea auditas se dicturum pollicen-

do; vel narrando se in aliis locis dixisse, & admirationem concitasse.

5. Tandem, ne supervacaneis, & inutilibus verbis tempus conterat.

DE JUDICIO IN DICENDO.

430 **J**udicium, seu Prædicatoris providenter inquirat mores, & præcipua virtutum Civitatis, Oppidi, aut loci: ubi est concinaturus, ad hoc, ut pro diversitate morum opportuna adhibere possit medicamina; non enim eadem ubique collyria sunt applicanda similiter concionem suam ad ingenium, & conditionem audientium accomodare solet; sicut enim non deceat pauperes, vel vicos objugare de opiparis epulis, & de velum pompa; ita neque deceat ad ignorantem, quæ intellectu difficilia sunt, prædicare: tendere igitur debent concionatores pro statum, & conditionem audientium, & circumstantias alias loci, temporis, & concinatur eis illud Jerem. Thren. cap. 4. *Parvi petierunt panem, & non erat, qui frangeret ei*

DE EMENDATA LOCUTIONE.

431 **E**mendatam locutionem in concinendo commendat Noster pater S. Franciscus Fratribus suis in 9. c. Regule in verbis: *Moneo quoque, & exhibeo vestram Fratres, ut in prædicatione, quam faciunt, sint examinata, & casta eorum eloquia, & utilitatem, & edificationem populi.*

Ad hoc igitur, ut emendatè loquatur Ecclesiasticus Orator, hæc observare debet. Caveat. 2. Ne solaciosis, ac barbarissimis auditorum aures offendat.

2. Ne verbis jocosis, vel facetiis risu incitantibus, aut minus honestis sermonibus, vel descriptionibus, obscenitatem potius quàm pietatè sapientibus, aut fabellis, vel

utatur, ne fructum animarum amittat, & sus-
picionem præbeat de se ipso.

3. Ne *falsi fortune, infortunii* nomine, alia-
que id generis ab Ecclesiæ usu jam pridem
explosa, frequenter usurpet. Neve Deos, vel
Deas, nisi improbando, vel deridendo genti-
lium fatuitatem, appellare audeat, quos illi
tquam Deos veneraverit.

4. Ne anicularum adhibeat proverbialia.

5. Ne prædicet miracula falsa, vel incerta,
aut prophetias per Sacram Scripturam non
approbatas, & à fortiori à se ipso temerè ex-
cogitatas: dicendo, Deum, vel Christum locu-
tū fuisse; quod execranda hypocrisis est. De
istis enim conqueritur Dominus, Ezech. c. 13.
dicens: *Va Prophetis insipientibus, qui sequun-
tur spiritum suum, & nihil vident.*

6. Ne historias narret, vel explicationes
Scripturæ adhibeat, quæ ex apocryphis Scri-
ptoribus sunt desumptæ.

7. Ne Prælati Ecclesiæ, vel Religiosis, aut
Ecclesiasticis detrahat, vitia eorum nomina-
tim propalando, sive verbis expressis, sive æ-
quipollentibus. Dixi *nominatim*; quia licitum
est Concionatori generalibus verbis, vitia
etiam Prælatorum, & Ecclesiasticorum
dulciter reprehendere. Et quod dixi de per-
sonis Ecclesiasticis, etiam de secularibus est
intelligendum; cum hoc tamen discrimine,
quod nunquam de pervertis quorundam
Prælatorum, vel Sacerdotum moribus agat,
quin etiam de prælatura, vel Sacerdotii dig-
nitate, & auctoritate multa dicat.

8. Quod in vitis reprehendis à contumeliosis,
injuriosis, & execrationibus se absteineat;
non enim ad rixandum, sed ad monendum
facit Orator pulpitem ascendit: *v. tom. 1. ver.
continmela.*

9. Quod nunquam de Prædestinatione lo-
quatur, quin aliqua de libro hominis arbitrio
attingat.

10. Quod nunquam matrimonium ita
laudet, ut virginitatem ei non anteponat.

11. Ne contra piam, & communem sen-
tentiam de Immaculata B. Mariæ Virginis
Conceptione aliquid dicere, vel disputare
audeat.

12. Ne alicujus Sancti Patris sententiam
temerè refutet.

13. Ne singulares quasdam opiniones [ut
ceteris doctior videatur] in medium afferat,
sed tantum illas, quæ non sunt ab Ecclesiæ
usu & consuetudine aliena, & quæ cum pro-
batis Ecclesiæ Doctoribus sunt consentanea,
proferat.

14. Ne civiles Magistratus, vel Dominan-
tes, vel Rectores Civitatum, & locorum al-
perius objurget, sed si aliquando opus erit,
piè admoneat.

15. Ne iratum se ostendat, eo quia ali-
quando corona frequentium auditorum ipsi
deficiat.

16. Tandem, quod in univèrsam ab illis
verbis abstineat, quæ decorem orationis, vel
Oratoris minuunt, aut tollunt; vel admira-
tionem, scandalum, diffamationem, jurgia,
errores, & similia in audientibus causare pos-
sunt; sed sapienter, clarè, humiliter, modeste,
& cum prudentia loquatur, ut decet Sacrum
Oratorem.

DE PRONUNTIATIONE.

433 **P**ronuntiatio, quæ est maxima artis o-
ratorie pars, in idiomate, & vocis
moderatione consistit.

DE IDIOMATE.

433 **U**nusquisque (regulariter loquendo) in illo idiomate, ac in ea lingua, in qua natus est, predicare debet, ut majorem, atque uberiores fructum ex sua predicatione auditorum animæ percipiant, maxime in propria Regione, ubi aliena lingua non ab omnibus universaliter percipitur; caveat tamen vocabula nimis rudia, & aspera, quibus scilicet genus infirmæ plebis, & mulierculæ uti solent; sed nobiliora eligat, & perpolitata, quæ videlicet à viris doctis, & civilibus communiter adhibentur.

Dixi regulariter loquendo, quia si in aliena Regione prædicet, & præsertim, ubi nativum idioma minime percipitur, vel pro vili habetur, tunc studere debet in idiomate communiore, & magis accepto prædicare, quod est v. gr. in Italia idioma Etruscum cum pronuntiatione Romana.

DE MODERATIONE VOCIS.

434 **V**ocem debet ita Ecclesiasticus Orator moderari, ut ab oratione non discordet, sed rebus, quas tractat, vox sit accommodata aliud enim vocis genus, nempe acutum, & concitatum requiritur ad exprimendum zelum Dei; aliud, scilicet humile, & demissum ad consolandum peccatores timore propriæ conscientie perterritos. Ad exprimendum gaudium, vox esse debet lenis, & remissa. Ad dolorem animi manifestandum, vehemens quidam, & gravis sonus vocis requiritur.

Itaque non debet Orator immoderatis vociferationibus uti, ubi remissa vox requiritur, & lenis: neque uti leni, & remissa voce, ubi aliqua facessit asperitas, ne fri-

gida evadat oratio; similiter quantum ad molliem, vel magnitudinem non debet nimiam in dicendo tarditatem, & intermissionem effugiat. Et tandem omnem castitatem vitare studeat, sed solum familiaritatem, libertatem, & naturalem, & dicendi formam habeat; caveatque ne uno semper voci sonu ta constet oratio.

DE ACTIONE.

435 **A**ctio Oratoris, quæ est in finibus pronuntiationis comes, & complementum, in motu, & gestu corporis consistit: debet ergo Ecclesiasticus Orator in modo, quo vocem, gestum rebus accommodat, de quibus tractat. Oculi sunt præcipue pronuntiationis comites, quorum immobilitas remissione, conjectura, & hilaritate affectus exprimitur.

In gestu itaque, & motu corporis Concionator cavere debet: scilicet, ne eodem semper gestu, neque manu eodem modo composita; neque semper eadem vultu moderatione utatur. Ne pulpitum manibus percussat, nisi quando rei magnitudo postulat.

Ne per pulpitum curset, vel saltet. In pulpito usquam corpore immittat, nisi in medium corpus demittat, sed rectus sit, aut sedeat. Ne, quando maxime commovere studeat, oris speciem immutet, ne risum potius, quam commotionem excuset, nec labia lambat, vel mordeat. Ne caput inclinat. Ne supercilia contrahat, ne ducat, vel remittat. Ne humeros attolat, nec rursus contrahat. Ne brachium tanquam gladiator immoderate projiciat, quantum moderate projectum sit telum orationis, interdum teturatur anima. Ne similitudinem manuum supra os, vel oculos immittat, nec demittat infra pectus. Ne

ad femur apponat, nisi raro, cum ad indignationem movere voluerit. Ne pede supplantat, nisi cum de rebus maximis agit. Ne digitorum gestum indecorum adhibeat: nec ipsorum argutis utatur. Ne crebro expuat, vel tussiat, nisi necessitate coactus.

Alia indecora similia fugiat, studeatque,

ut actio sit libera, ac naturalis, non affectata; item nobilis, generosa, & spiritu plena, sancta continens, & sine præcipitatione: quod totum facillimè consequetur, si in principio suæ exercitationis in hac arte concionandi peritos Magistros consulat, à quibus erudiat, & corrigatur.

P A R S T E R T I A

Examen Missionariorum.

436 Quoniam ipsum Missionarii nomen apertè satis admonet, eum, quantum præcipuum Apostolicum opus aggredi cupit, debere esse Missum; dicente Apostolo ad Rom. 10. *Quomodo prædicabunt, nisi mittantur?* Ideò primò advertit unusquisque, qui talentum verbum Dei annuntiandi obtinuit, ne temerè ad hoc munus obeundum se ingerat, sed solum, si Deo interius inspirante, ab ipso sit vocatus tanquam Aaron; quod facile dignoscere poterit, si pro unico, & principali fine habeat, minimè temporale aliquod emolumentum, sed Dei gloriam, & Animarum profectum. Et tunc obtenta prius Ordinationis facultate, suorumque Superiorum benedictione, opustam Deo charum aggredietur.

437 Secundò, Hoc peracto, eum uno, vel duobus locis (prout loci Ordinario placuerit) omnium devotione, ac modestia ad civitatem pergens, seu locum, ubi Apostolicam missionem exercere voluerit; antequam incipiat, præmonitum faciat Parochum de suo adventu, & fine, ut ille sibi assistat, & faveat in cunctis, quæ ad suum Ministerium conducent.

438 Tertio. Civitatem, seu locum ingrediens, unus imaginem Crucifixi anteferat; alter verò campanulam, qua dato triplici signo, alta voce laudabit Sanctissimum Jesu Christi Nomen, vel Sacramentum, & Immaculatæ Virginis Mariæ sine macula originali Conceptæ.

439 Quarto. Magis elevando vocem, dicat: *Venite filii, audite me, timorem Domini docebo vos;* vel alium consimilem textum; aut aliquam orationem jaculatoriam lingua vulgari, quæ sibi ad commovendum populum, ipsumque ad Ecclesiam convocandum magis apta videbitur.

Hinc quasi processionaliter incedentes, Litanias B. M. V. canere poterunt, vel coronam recitare, & plateas, aliaque loca populo magis frequentia transeundo, aliquantulum sistat, & verba aliqua exhortationis faciat ad excitandos otiosos: *Quid hic statis tota die otiosi? Quarite Dominum, dum inveniri potest;* vel aliud simile, & sic omnes post se conabitur trahere.

440 Quintò. Cum in Ecclesiam fuerit populus congregatus, pulpitu Missionarius ascendat, & primùm de ipsa Missionis sermo-

Ccccc

neat